

cabeylls manlleuats al cap, cap. 24 (*EntreDL* I, 178.7). Això és el que quedà definitivament fins a la llengua moderna: «*manllevar* moneda de algú: accipere ab aliquo pecuniam mutuam», OPou (*ThPu.*, 115); StVicentF (*Quar.*, 99.83).

Una altra acc., freqüent en català antic, és 'fer posar en llibertat (provisional) una persona, donant fermaça': «si --- eren trobades presumpcions violentes --- sia en distinció del Veguer o dels Paers, si seran preses los malfeytors, o seran donats a *manlevar* o a fermançar», *CostTort.* (Ol., p. 508); parlant d'uns heretges agafats per l'Església: «En 1256 Galceran de Pinós *manlleuà* aquests presoners a l'arquebisbe de Tarragona, per un cert termini de temps, que finiria des de la pròxima festa de St. Joan B. fins a dos anys; promentent sota jurament que sempre que li fossin reclamats els tornaria» explica Serra V. (*Pinós i Mipl.* III, 335); i és amb aquest sentit que Cervetf de Girona afirma «m'an *manleuat*» (33/9.13); *manllevar-se* devia anàlogament significar 'donar una fiança en diners per un mateix': «si és civil, deu ésser donat a ferma de dret --- no deu ésser forçat que s *manleu* sots alguna pena», SdUrg. 1470 (*BABL* XI, 275). I també s'aplicava a coses penyorades, o capturades judicialment, que hom cedeix sota fermaça «tot hom qui abandon sos béns --- lo Veguer --- deu anar a l'alberc d'aquel --- e sien escrites totes les coses que hom trobarà en tots locs d'aquel abandonador, e sien comanades là on tenran per bon e per segur; e poden-se dar a *manllevar* aquelles coses», *CostTort.* (25).

És un mot que es retroba, com a *manlevar*, en oc. antic, i en diversos textos castellans dels Ss. XIII i XIV (*DCEC/DECH*, MANO i n. 27), particularment en els textos legals aragonesos: *manlevar* en els *Fueros* de c. 1300, *malevar* i *malieuta* en el Vidal Mayor, mj. S. XIII (veg. els gloss. de Tilander). Des dels parlars pirinencs va passar al basc, en la forma *mailegatu* id. i *mailegu* «prêt, crédit», propi dels tres dialectes de França, *mailebatu* en el labortà Haraneder (S. XVIII), un poc més alterat com a *palagadu* en biscaí antic (Azkue; Lhande; Mitxelena, *FonHiVca.*, 258).

La forma més popular, cat. central, és *emmanllevar*: la que he sentit des de la infància a la meua família barcelonina i a la del NE., car també és d'ací: «havia conservat una certa ignoscència d'esperit, que 'm feya trobar malament, sentint-m'hi com *emmanlleuat*, en aquell medi ambient que no era 'l meu» (fig. 'desplaçat en poder de gent estranya'), MrnVayreda (*Puny.*, I, II, 64 [56]); «en percebre la bellesa d'un ideal, *emmanlleven* ses imatges a la religió», Ruyra (O. C., 953b); «sovint, ab llurs joguines, dexant-los a l'herbatge, / baixàvem a esbargir-nos al borboleig d'un riu: / de tarongina, sàlides florides, y brostatge, / als cisnes d'ales blanques *emmanllevent* lo niu», *Atl.* VI, 17d.

DERIV.: *Manlleuador*: «tots dinés qui per mà de corredor se fassen prestar, per pagar a Montpesler o en altre lloc: de 100 libras, 12 dr. de corredures del prestator e 12 dr. del *manlleuador*», tarifa barcelonina de 1271 (*EntreDL* I, 159.82). *Manlleuadis* [Lacav.].

Manlleuta 'emprèstit', terminació que s'explica perquè el participi ll. de *LEVARE* era (en f.) *LEVITA*: ja en el doc. penedesenc de 1207-11 (*BABL* VII, 172) que he citat a *ESTIRS*; i en altres, de 1304 i del S. XIV, que citaré per al subjuntiu pres. de *VIURE* i per a *POLLÍ* (Finke, *Acta Ar.* III, 129; *BABL* V, 174, 175); «si haurà algun personer qui volrà pagar --- e lo senyor de la nau ho haurà a *manlevar* --- de la part que aquell personer haurà en la nau se deu pagar aquell deute --- per ço car per culpa d'ell se serà feta aquella *manlleuta*», *Consolat*, § 194 (Pard., p. 225); Careta (*Barbr.*) el cita d'un passatge dels *Novells Ardots* de 1644, preconitzant-lo com a més genuí que *emprèstit* (si bé és clar que no és inacceptable); i, més planer, *manlleu* [Lacav.]; altrament *manlleuta* s'usà també amb l'altre matís antic del verb, per la fiança pagada per alliberar, o el manlleu que hom fa per pagar aqueixa fermaça: «aquels onçe que no volgren fermar dret al Maestre, plegan lo comú, e fan *manleutas*, e fan manament als nostres òmens de la vila quiscun quant prest», Montsó, 1260-70 (*BABL* VIII, 377); en una queixa per l'alliberament d'un malfactor empresonat: «a carceribus ville Prats de Molló, cum *manleuta*, per eundem bajulo extracto», a. 1619 (*Llibre Roig de Prats*, f° 51v).

Manlleutar 'pagar perquè es faci una manlleuta': «si lo senyor de la nau serà en loc on no haurà personers, ne lo senyor de la nau tindrà comú de la nau, e ell farà *manleutar* --- tot lo cominal de la nau ho ha a pagar», *Consolat* (§ 194, Pard., 225). *Amanlleutar* «vadari aliquid, vadimonio aliquod concedere»; *amanlleutat* «qui datis vadibus vadendi potestatem habet; vadimonio obstrictus, qui vadimonium promisit; lo qui *amanlleuta*», *DTO*. 1647.

Mantenir [c. 1240]: «Séner, faz a vós saber que a mi é vengut missacger d'En Simon, que à [u]jerra ab tots los omes de Osona, per zo quar *manté* En B. de Zariera» (li dona suport), doc. de 1230-57 (PPujol, *DocVgUrg.*, 11.11); «menyspreave-les, e --- al temple, lo pare adorave la ídola, e ella no la volie adorar, e lo pare algunes de vegades haguere-la matada, sinó que la mare la *mantenie*; mas heus que la Mare morí ---», StVicentF (*Serm.* II, 171.2); però també en el sentit modern de 'conservar, aguantar en alt, alg. co.': «en una ciutat havia un burguès molt ric, e --- tenia gran alberc e era de grans fets; longament *mantenc* aquell burguès gran massió, e a la fi, per la gran massió que feya, sdevenc en pobretat e hac gran passió e dolor com no podia *mantenir* ço que solia», Lluill (*Merav.*, *NCl.* III, 8.17, 20); «*mantenir*: cibo; alo; -ir-se: alesco, victito, vescor», Busa-N. 1507.

Gran descabdellament antic rebé antigament el participi-gerundi *mantinent*; primitivament es degué usar amb valor adverbial, per si sol, probablement mera prolongació de la construcció gerundial llatina en ablatiu *manū tenendo*, que partint de la noció de 'bo i tenint-ho en mà, sense deixar d'aferrar-ho' passa a generalitzar el sentit com 'sense interrupció', 'immediatament': «adordonaren --- En V. G. batle de Perpinyà e A. S. J. veget --- que negú lebrós --- no gaus --- en-